

Природознавство. Вчитель початкових класів Ділягіна Р. О.

Тема: Гори. Карпатські гори

Практична робота. Моделювання ланцюгів живлення в природних зонах

Мета: Формування ключових компетентностей:

вміння вчитися – вміти організувати своє робоче місце; доводити роботу до кінця; орієнтуватися в часі;

соціальна – продуктивно співпрацювати в групі;

інформаційно – комунікативна – вміння добувати, осмислювати, опрацьовувати та використовувати інформацію з різних джерел;

предметної компетентності - продовжити формувати поняття «гори», розкрити залежність природи від їхньої висоти, ознайомити з характерними особливостями Карпатських гір; географічним положенням, кліматом, рослинним і тваринним світом; формувати вміння розпізнавати й називати кілька видів рослин і тварин, які трапляються тільки в Карпатах; виховувати потребу пізнавати природу з метою її збереження і раціонального використання.

Обладнання: Фізична карта України, ілюстрації рослин і тварин, фотографії з зображенням Карпатських гір, картки, предмети загального вжитку та сувеніри привезені з різних регіонів Карпат.

Хід уроку

1. Організація класу.

Доброго ранку,

Доброго дня,

Ми вам бажаємо здоров'я, добра!

II. Підсумки фенологічних спостережень.

- Розпочинаючи день, кожна людина хоче дізнатись яка буде погода?

- Ось і ми запитаємо наших синоптиків. Яка ж сьогодні погода?

Учень: Синоптики вітають всіх, кого цікавить погода сьогодні і повідомляють:

У центральних областях України, а саме у м. Черкасах:

Температура повітря –

Небо –

Вітер –

Опади –

Цей день був найтеплішим у 2002 році - +10 С, найхолоднішим – у 1909 році -22С. День Ангела сьогодні святкують Петро і Максим.

Стежте за змінами в природі, адже кожний день унікальний і неповторний. Бажаємо Вам гарної погоди, тепла і сонця в душі і серці.

Вчитель: Щиро дякую за повідомлення. Бажаю, щоб на сьогоднішньому уроці був лише втішний прогноз. А щоб урок пройшов вдало і сонячно подарить один одному усмішку.

III. Перевірка домашнього завдання.

- Як ви розумієте прислів'я?

Немає ліпшої краси, ніж наші гори і ліси.

- Пригадайте, що ми вивчали на минулому уроці?

- Я хочу дізнатися, як ви засвоїли цю тему і для цього напишемо тест.

ТЕСТ

IV. Повідомлення теми і мети уроку.

Цікавий і неповторний природний світ України. Н попередніх уроках ми вивчали природні зони України.

-Для чого, на вашу думку ми вивчали природні зони?

- Сьогодні на уроці ви вивчите багато нового про гори, а про які саме, ви дізнаєтесь розгадавши кросворд.

Кросворд:

1. Які гори впливають на погоду Південного берега Криму? (Кримські)

2. Ділянка земної поверхні, високо піднятої над рівниною. (Гора)

3. Невеликі підвищення на рівнинах. (Горби)

4. Нижня частина гори. (Підніжжя)

5. Верхня частина гори. (Вершина)

6. Місця відпочинку, яких багато на території Криму. (Курорти)

7. Великі заглибини з крутими схилами. (Яри)

Прочитайте ключове слово: КАРПАТИ

І тема нашого уроку _____

Сьогодні на уроці:

1. Дізнаєтесь характерні особливості Карпатських гір: географічне положення, клімат, рослинний і тваринний світ.

2. Навчитесь зображати Карпатські гори і найвищу вершину на контурній карті.

3. Складатимемо ланцюги живлення.

4. Продовжимо формувати бережливе ставлення до природи.

Погляньте в атласи, яким кольором зображені гори?

Відшукайте на карті Українські Карпати.

Чому гори називаються Українськими Карпатами?

В якій частині нашої держави вони знаходяться?

5. Сприймання й усвідомлення матеріалу.

- До сьогоднішнього уроку ви готували в групах свої проекти на задану тему.

- А тепер кожна група прозвітує про свою роботу.

- Всі уважно слухайте, тому що ця інформація буде потрібна для подальшої роботи на уроці.

1 група: «Географи»

1. Карпатські гори знаходяться в західній частині України, ще їх називаються Українськими Карпатами. Простяглися вони майже на 280 км при середній ширині 100 км. Назва Карпатських гір походить від слов'янського «харбат», тобто «хребет».

Українські Карпати – гори, середні за висотою. Утворені вони кількома гірськими

хребтами. А між ними розкинулись мальовничі долини. На території Українських Карпат розташована умовна точка центру Європи.

2. Найвища точка України – гора Говерла, її висота 2061 м.

1. З гір тече безліч струмків і річок. Карпати – місце в Україні, де Карпати – місце в Україні, де найбільше річок. Серед них: Дністер, Тиса, Прут, Черемош. Тут протікає річка з найкоротшою назвою Уж. Вони багатководні й використовуються для водопостачання, виробництва електроенергії.

2. На висоті 989м над рівнем моря знаходиться найбільше в Українських Карпатах озеро Синевір. Площа його всього – 7 га, глибина 16 – 24 м. Тут чиста, прозора вода, цілюще гірське повітря.

3. Ще Карпати багаті на природні ресурси, зокрема на корисні копалини. Тут добувають нафту, газ, бурі вугілля, ртуть. Екзотичність, чисте повітря, Цілющі властивості мінеральних вод, лижні курорти – все це приваблює туристів з усіх кінців світу.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

Найвища вершина України – Говерла, її висота – 2061 м.

Одні з найбільших річок Карпат – Дністер, Тиса, Прут, Черемош.

2 група «Синоптики»

1. Характерні ознаки Українських Карпат: м'якість клімату, вертикальна поясність, плавні контури хребтів, екзотичність. Клімат Карпат теплий і вологий.

2. Карпатські гори – це місце в Україні, де випадає найбільше опадів: дощів – навесні, влітку, восени, снігу – взимку.

Весною сніг довго лежить на вершинах гір, але з часом тоне під променями сонця. Після дощів і танення снігу водо потоками збігає з гір у долини й часто спричиняє повені.

3. З підняттям вгору знижується температура повітря. Це тому, що сонце нагріває поверхню землі. Від неї нагрівається повітря. Тепле повітря легке. Воно піднімається вгору, де поступово охолоджується.

Тому в Карпатах рослини розмістилися по вертикальних поясах, теплолюбіві – в нижніх холодостійкі – у верхніх.

4. У Карпатах виділяють 5 вертикальних поясів.(показати)

1. Передгірний пояс (400-600м) характеризується теплим кліматом.

2. З підняттям вгору від 500 до 1000-1200м починається низькогірний пояс. Клімат стає прохолоднішим і більш вологим.

3. З настанням висоти до 1350-1500м у верхньому гірському поясі клімат стає ще прохолоднішим.

4. Субальпійський пояс – у межах 1500-1850м. Клімат стає ще холоднішим.

5. Альпійський пояс починається вище 1850 м. Клімат тут дуже холодний (середньорічна температура -2 -3С)

Запам'ятали? Скільки вертикальних поясів є?

Запам'ятайте! Клімат Карпат теплий і вологий!

3 група «Біологи»

1. Карпати – місце в Україні, де найбільше лісів. 20% всіх лісів зосереджено саме в Карпатах. Тому їх називають «лісистими» і «зеленими».
2. Рослинність в горах змінюється від підніжжя до вершини. Біля підніжжя росте листяний ліс, там є дуби, граби, липи, клени.
3. Бук лісовий – одна з найпоширеніших порід у Карпатах. Букові насадження становлять 36% площі. У перші роки бук росте повільно, а з 5 років починає рости швидше, він доганяє і часто переганяє дуб. Листя бука багате на вапно, тому більшість лісників вважають лікарем ґрунтів.
4. Там також росте підсніжник. Підсніжник білосніжний поширений в Українських Карпатах. Це багаторічна, трав'яниста рослина. Спостерігається зменшення кількості рослин. Основними причинами зменшення чисельності є масове зривання на букети.
5. Вище – мішаний ліс. В ньому ростуть ялинки, смереки, кущі малини, ожини, шипшини, ліщини, чорниці, багато лікарських рослин, грибів.
6. Чорниця – дрібний кущик з родини брусницевих. Має чорні плоди. Росте серед чагарників.
7. Ще вище – ліс стає хвойним. Тут ростуть смереки, ялиці, модрина, тис ягідний.
8. Тис ягідний – це вічнозелене хвойне дерево. Негний-дерево – так називають у багатьох карпатських місцевостях одне з найдавніших дерев. Тисові деталі міцніші за металеві. З нього виготовляли цвяхи, стріли, луки, ядра.
9. Смерека – головна лісоутворювальна порода гір із прадавніх часів. В Україні смереки поширені на Прикарпатті та в Карпатах. Перша назва походить від слів «смерк», «смеркання», адже під покровом густого смерекового лісу і вдень панують сутінки. Найвища рослина в Україні – це модрина в м. Рахові, яка в 140 років мала висоту 54 м.
10. Хвойні ліси змінюються чагарниками із сосни гірської і ялівцю.
11. А за чагарниками розкинулись гірські луки – полонини. Полонини – це безлісі плоскі вершини гірських хребтів. Вони вкриті різними трав'янистими рослинами. Полонини використовуються, як літні пасовиська.
12. А ще в Карпатах є одна долина, яка навесні стає особливо чарівною. Тут родючі землі поступово вкриваються килимом з білих квітів. Це долина нарцисів. Так називається заповідник поблизу Хуста. На його території, у гірських долинах, розляглися поля нарцисів. У заповіднику росте понад 400 видів рослин, але безперечно, найбільше тут нарцисів. Щоб зберегти це диво природи, 1979 року Долину нарцисів було проголошено заповідною зоною. Аромат цієї квітки має

снодійний аромат, з неї виготовляють нарцисову олію, яку використовують у виробництві парфумів.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

Карпати – місце в Україні, де найбільше лісів. 20% всіх лісів зосереджено в Карпатах.

4 група «Зоологи»

1. У Карпатських горах водяться такі самі тварини, що й у природних зонах на рівнинах. Це звірі: олень благородний заєць, лисиця, вовк та ін...

Птахи – рябчик, дятел строкатий, синиця чорна і синиця чубата. Але є тварини, які частіше зустрічаються саме в Карпатах.

2. Беркут

Коли-небудь бачив ти цю велику птицю?

Може в небо понести зайця чи лисицю.

Беркут! Дуже сильна птиця. Велет темно-бурий!

А сміливий – не боїться ні громів, ні бурі!

Красень! Глянь – узяв розгін у небесній висі...

В нас живе в Карпатах він, зрідка на Поліссі.

Розмах крил цього птаха до 2 м, він занесений до Червоної книги.

3. Серед багатьох птахів в Карпатах зустрічається найбільший птах Європи. В гнізді цього птаха можуть вільно розміститися 2 людини. Це чорний гриф.

4. Зубр – найбільший звір, що проживав в Україні до кінця VII ст., був знищений, нині знову завезений у Карпати. 1965р. завезено з Біловезької Пущі 10 зубрів.

5. Де живе він? В густих хащах. Там гуляє і спить.

Своїх діток там ростить.

Любить груші, мед. Малину,

Любить часом і рибину.

Та найбільше любить спати

Ляже в осінь, а встає

Лише тоді, як весна настає.

Хто це?

6. Ведмідь бурий. Нині в Карпатах налічується більше 1000 голів цього хижака.

Полювання на нього заборонено.

7. Хто це звір рогатий, що рогами багатий?

Олень благородний на Україні зберігся тільки в Карпатах. Маса оленя понад 300 кг.

Роги ростуть тільки у самців. Щороку в кінці лютого, березні роги спадають, але невдовзі виростають нові. У травні де-небудь у лісовій хащі самки народжують одного, зрідка двох плямистих оленят.

8. Ще в Карпатах водяться: птахи – орел і зміїд, звірі – рись, білка карпатська, полівка снігова, глухар карпатський.

9. Плазунів і земноводних у горах не багато видів. У швидких гірських річках водиться риба форель.

ЗАПАМ'ТАЙТЕ! Тваринний світ Карпат різноманітний і багатий.

V. Фізкультхвилинка

Ми мандруєм, ми мандруєм,
Україною крокуєм.

Ось побачили Карпати:

Як вершину нам дістати?

Заглядаємо в озерця –

Не торкнутися нам дна!

Так ми довго, довго йшли,

Поки на Говерлу не прийшли.

VI. Відтворення нового матеріалу.

1. Робота з фізичною картою.

- Я пропоную зараз вам попрацювати в парах.

- Відкрийте фізичну карту України.

- Знайдіть і покажіть один одному Карпати і найвищу вершину Говерлу.

- Яка її висота?

2. Робота з контурною картою.

- Позначте на контурній карті Українські Карпати і найвищу вершину Говерлу.

Взаємоперевірка.

3. Відгадайте загадку.

Тільки вийдеш із хати,

То зустрінеш нас.

Ми – це сад зелений.

Ми – ліси й діброви,

Ми – це трави й квіти,

Хто такі ми діти?(рослини)

Рослини є всюди. Без них життя неможливе. Чому?

- А скажіть, рослини всі однакові?

- Так, вони різноманітні.

І ми зараз з вами порівнюємо, що спільного і чим відрізняються рослини, які ростуть біля підніжжя гори і на вершині?

Діаграма Вена

Підніжжя

Вершина

4. Практична робота. Складання ланцюга живлення.

У вас на партах лежать карки із зображенням тварин і рослин.

- Я стверджую, що живі організми не взаємопов'язані між собою.

- Як ви думаєте, моє твердження хибне чи правильне? (відповіді)

- Переконаємось у цьому на конкретних прикладах.

- З даних картинок утворіть ланцюгів живлення.

Виконання роботи.

Поясніть, чому ланки живлення у вас розташовані в такому порядку:

Зернова культура – миша – змія – змієїд?

Відповіді.

- Так, ви вірно справились із завданням і переконали мене, що моє твердження було хибне.

У природі все взаємопов'язане – це повинен знати кожен. Якщо з ланцюга живлення зникає хоча б одна ланка, то може зникнути інша. Що може призвести до фатальних наслідків. Тому необхідно охороняти природу та її мешканців.

5. Охорона природи.

Яким чином у нашій державі дбають про охорону природи, що вам відомо?

(створюють заповідники, заказники та ін..)

- Щоб зберегти природу Карпат, створено заповідники: Карпатський і Горгани, національні природні парки: Карпатський і Синевір.

- А як ви вважаєте, чи варто так багато уваги приділяти охороні Карпат?

Метод Прес

Все на світі, все треба берегти,

І птаха, і звіра, і оту тваринку,

Не чванься тим, що цар природи ти,

Бо врешті, ти – лише її частинка.

Так, частка – невелика і залежна,

Цю істину сприймай беззастережно,

Якщо береш, то треба віддавати,

Коли і надалі хочеш царювати.

6. Бліц-турнір. (змагання між рядами)

Відповідайте чітко й швидко.

1. Найвища вершина Карпат. Говерла)

2. Найбільші річки Карпатських гір. (Дністер, Тиса, Прут, Черемош)

3. Долина, де ростуть білі квіти, занесені до Червоної книги. Ці квіти мають снодійний аромат. (Долина нарцисів)

4. Який у Карпатах клімат? (Теплий і вологий)

5. Як охороняють природу у цій природній зоні? (заповідники, заказники та ін..)

6. Великий орел, розмах крил якого до 2 метрів. Занесений до Червоної книги.

(Беркут)

7. Нижня частина гори. (Підніжжя)

8. Якими гори Карпати є за висотою. (Середніми)

9. В якій частині України знаходяться Карпати? (Західній)

10. Птах у гнізді якого може вміститися 2 людини. (Чорний гриф)

11. На вершинах гір розташовані гірські луки, які називаються - ...(полонинами)
12. Тварина, яка була знищена в Карпатах і знову завезена з Біловезької Пущі. (Зубр)

VII. Підсумок уроку.

Ось добігає кінця наш урок.

- Які ваші враження від уроку?
- Чи виконали ми завдання уроку?
- Що найбільше сподобалось?
- Чи захотілось вам побувати у цьому чарівному куточку нашої держави?

VIII. Домашнє завдання.

1. Скласти письмове повідомлення для шкільної газети на тему: «Українські Карпати» і оформити так, щоб ми зразу могли подати інформацію до газети.
2. Намалювати рослину чи тварину Карпатських гір.
3. Опрацювати в підручнику текст і відповідати на запитання.